

Az Újszövetség az életet már nem az idő, hanem a kegyelem mértékével méri. Angyali kiváltság fiatalon, ártatlanul méltónak találta a halálra. Júlia boldog. Még neki sem olyan könnyű azonban az élet csodálatos komédiájától megválni és kéri édesanyját, hogy életében sirassa el.

A ballada átszellemült tanulsága a középkortól és a mai parasztságtól, ettől a halhatatlan középkort hordozó világtól nem idegen. A halál nem végzet, nem sorstragédia, nem befejezés, hanem valaminek halhatatlan kezdete: kinyilatkoztatás annak, aki már elment és boldog várakozás, praeludium annak, aki még itt maradt ezen a földön. Szabad sírni, illik rajta szomorkodni, hiszen a menyegzőn is sírni szokott a menyasszony és az özvegy, de még mindketten tudják, hogy a halál a mennyei lakodalmak kezdete. A modern ember már alig tudja, hogy itt miről van szó, de érzi, hogy valamiből kimaradt és olykor honvágy szállja meg, amikor a középkorra és parasztságra, szentek és költők választottságára, Júlia szép leány halhatatlan dicsőségére, egyáltalán a végzet és kegyelem örök emberi balladájára gondol.

Irodalom. Tanulmányunk a szegedi egyetemen az 1945/46. iskolaév II. felében, hasonló címen tartott előadásoknak vázlata. A rendelkezésünkre álló idő szűkössége magyarázza az itt-ott jelentkező aránytalanságokat és hiányokat. Az eddigi eredmények nyomán összefoglaló képet akartunk a magyar népballada világáról rajzolni. A kutatás bizonyára észreveszi benne a magunk újabb szempontjait is. A következőkben a fontosabb irodalmat közöljük:

Greguss Ágost: A balladáról. Budapest, 1886. *Gragger Róbert: Magyar népballadák.* Budapest, 1927. *Buday—Ortutay Gyula: Székely népballadák.* Budapest, 1935. *Kálmány Lajos: Szeged népe.* Arad—Szeged, 1881—1893. *Dános Erzsébet: A magyar népballada.* Budapest, 1938. *Tolnai Vilmos: A képmutogató eredete.* Ethn. 1921. *Jakubovich Emil: Honfoglalási hősi énekeink előadási formájáról.* Magyar Nyelv 1931. *Kádár Imre: A havas balladái.* Kolozsvár, 1932. *Domokos Pál Péter: Mert akkor az idő napkeletre fordul.* Kolozsvár, 1940. Mindezekben a művekben a további részletes utalások is megtalálhatók.

Bálint Sándor

Csend öln

*Kék katáng felett, kék dongó dönögve száll.
Kék szőlőszem mosolyog a sárga lomb alul.
Kék égről a nap lassan kék tóba hull.
A kék messzi már halovány lángban áll.*

*Alkonyodik. Hűvösödik. Zúgni kezd a szél.
A házmélyén tűz lobban. Füstje szárny talán?
Rezeg a venyigesor a hegynek hajlatán
És zengni kezd. Lágycsengő hangja kél.*

*Lányokat rejt. Énekelő nimpha-rajt.
A bokorsűrű kitárul, síp rikolt
S a pán haja csillan. Nem. Az őszi hold.*

*S már ezüst tenger a tájék s benn a hegy,
Mint valami kék csolnak ring s rajta én
Lebegek az álomszülő csend öln.*

Borsi D. József